
PIEŅEMTIE TEKSTI

P8_TA(2016)0355

Dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes *

Eiropas Parlamenta 2016. gada 15. septembra normatīvā rezolūcija par priekšlikumu Padomes lēmumam par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm (COM(2016)0071 – C8-0098/2016 – 2016/0043(NLE))

(Apspriešanās)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Padomei (COM(2016)0071),
  - ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 148. panta 2. punktu, saskaņā ar kuru Padome ar to ir apspriedusies (C8-0098/2016),
  - ņemot vērā 2015. gada 8. jūlija nostāju attiecībā uz priekšlikumu Padomes lēmumam par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm¹,
  - ņemot vērā Reglamenta 59. pantu,
  - ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas ziņojumu (A8-0247/2016),
1. apstiprina grozīto Komisijas priekšlikumu;
  2. aicina Komisiju attiecīgi grozīt savu priekšlikumu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 293. panta 2. punktu;
  3. aicina Padomi informēt Parlamentu, ja tā ir paredzējusi izmaiņas Parlamenta apstiprinātajā tekstā;
  4. prasa Padomei vēlreiz ar to apspriesties, ja tā ir paredzējusi būtiski grozīt Komisijas priekšlikumu;
  5. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt Parlamenta nostāju Padomei un Komisijai.

Grozījums Nr. 1

Lēmuma priekšlikums

---

¹ Pieņemtie teksti, P8_TA(2015)0261.

-1. apsvēruma (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

(-1) Padome ar Lēmumu (ES) 2015/1848^{1a} jau atkal izvēlējās ignorēt Eiropas Parlamenta 2015. gada 8. jūlija normatīvo rezolūciju. Padomes pieeja neatbilst Līgumu garam, vājinot Savienības iestāžu sadarbību un vairojot „demokrātijas deficītu” attiecībās ar Savienības pilsoņiem. Eiropas Parlaments pauž dziļu nožēlu par Padomes pieeju un uzsver, ka tā normatīvā rezolūcijā ir jāņem vērā.

---

^{1a} Padomes 2015. gada 5. oktobra Lēmums (ES) 2015/1848 par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm 2015. gadam (OV L 268, 15.10.2015., 28. lpp.).

Grozījums Nr. 2

Lēmuma priekšlikums

1. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

(1) Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 145. pantā ir noteikts, ka, lai sasniegtu Līguma par Eiropas Savienību (LES) 3. pantā izvirzītos mērķus, dalībvalstis un Savienība izstrādā koordinētu stratēģiju nodarbinātības jomā, īpaši atbalstot kvalificētu, mācītu un pielāgotiesspējīgu darbaspēku, kā arī darba tirgus, kas spētu reaģēt uz pārmaiņām ekonomikā.

(1) Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 145. pantā ir noteikts, ka, lai sasniegtu Līguma par Eiropas Savienību (LES) 3. pantā izvirzītos mērķus, dalībvalstis un Savienība izstrādā koordinētu stratēģiju nodarbinātības jomā, īpaši atbalstot kvalificētu, mācītu un pielāgotiesspējīgu darbaspēku, kā arī darba tirgus, kas spētu reaģēt uz pārmaiņām ekonomikā. **Saskaņā ar LESD 9. un 10. pantu, nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, Savienībai ir jānodrošina iekļaujošs un integrēts darba tirgus, kas spēj novērst nopietno bezdarba ietekmi un nodrošināt augstu nodarbinātības līmeni, pienācīgus darba apstākļus visā Savienībā, tostarp atbilstīgu darba atalgojumu, un jāgarantē adekvāta**

sociālā aizsardzība saskaņā ar darba tiesībām, koplīgumiem un subsidiaritātes principu, kā arī augsta līmeņa izglītība un apmācība, un jāapkaro diskriminācija dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ.

Grozījums Nr. 3

Lēmuma priekšlikums

2. apsvērums

Komisijas ierosinātais teksts

(2) Komisijas *ierosinātā stratēģija* “Eiropa 2020” *Savienībai dod iespēju* savu ekonomiku vērst uz gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi, ko papildinātu augsts nodarbinātības līmenis, darba ražīgums un sociālā kohēzija. *Piecus galvenos pamatnostādņu mērķus veido kopīgi uzdevumi, pēc kuriem dalībvalstīs vadās savā rīcībā, un šajos mērķos ir ņemti vērā valstu attiecīgās sākumpozīcijas un nacionālie apstākļi, kā arī Savienības pozīcija un apstākļi.* Eiropas Nodarbinātības stratēģijai ir vadošā loma jaunās stratēģijas nodarbinātības un darba tirgus mērķu īstenošanā.

Grozījums

(2) Komisijas *ierosinātajai stratēģijai* “Eiropa 2020” *būtu jāsniedz Savienībai iespēja* savu ekonomiku vērst uz gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi, ko papildinātu augsts nodarbinātības līmenis, darba ražīgums un sociālā kohēzija. *Savienībai ir vajadzīga holistiska politika un publiskās investīcijas, kas palīdzēs novērst bezdarbu un nabadzību. Šajā sakarā stratēģijas “Eiropa 2020” nodarbinātības un sociālo rādītāju līdzšinējās izmaiņas rada nopietnas bažas, jo to cilvēku skaits, kuriem draud nabadzība un atstumtība, ir nevis samazinājies, bet pieaudzis par pieciem miljoniem, nodarbinātības līmenis dažās valstīs vēl nav atgriezies pirmskrīzes līmenī, savukārt dažās dalībvalstīs jauniešu, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, rādītājs (NEET) pārsniedz 20 % un skolas priekšlaicīgi pametušo rādītājs ir pieaudzis līdz 23 %.* Eiropas Nodarbinātības stratēģijai ir vadošā loma jaunās stratēģijas nodarbinātības, *sociālās iekļaušanas* un darba tirgus mērķu īstenošanā. *Tomēr šie mērķi nav sasniegti, un dalībvalstīm ir jāpieliek ievērojamas pūles, lai sasniegtu plānotos rezultātus. Dalībvalstu nodarbinātības politikas galvenajam mērķim arī turpmāk jābūt stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanai nodarbinātības un sociālajā jomā.*

Grozījums Nr. 4

Lēmuma priekšlikums

3. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts

(3) ***Integrētās pamatnostādnes saskaņā*** ar Eiropadomes secinājumiem. Dalībvalstīm tajās ir doti precīzi norādījumi, kā izstrādāt valsts reformu programmas un īstenot reformas, paturot prātā savstarpējo atkarību un ņemot vērā Stabilitātes un izaugsmes paktu. Nodarbinātības ***pamatnostādnēm*** vajadzētu ***būt visu tādu*** konkrētām valstīm ***paredzētu ieteikumu pamatā***, ko Padome saskaņā ar LESD 148. panta 4. punktu var adresēt dalībvalstīm ***līdztekus*** konkrētām valstīm ***paredzētiem*** ieteikumiem saskaņā ar ***minētā Līguma*** 121. panta 2. punktu. ***Uz*** Nodarbinātības ***pamatnostādnēm*** būtu jābalstās, ***arī*** izstrādājot Vienoto nodarbinātības ziņojumu, ko Padome un Eiropas Komisija ik gadu iesniedz Eiropadomei.

Grozījums

(3) ***Integrētajām pamatnostādnēm vajadzētu būt saskaņā*** ar Eiropadomes secinājumiem. Dalībvalstīm tajās ir doti precīzi norādījumi, kā izstrādāt valsts reformu programmas un īstenot reformas, paturot prātā savstarpējo atkarību un ņemot vērā Stabilitātes un izaugsmes paktu. Nodarbinātības ***pamatnostādnes*** vajadzētu ***ņemt vērā visos*** konkrētām valstīm ***adresētajos ieteikumos***, ko Padome saskaņā ar LESD 148. panta 4. punktu var adresēt dalībvalstīm, ***tos līdzsvarojot ar*** konkrētām valstīm ***adresētajiem*** ieteikumiem saskaņā ar ***LESD*** 121. panta 2. punktu. ***Konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos būtu jāņem vērā ne tikai ekonomiskie rādītāji, bet attiecīgā gadījumā arī nodarbinātības un sociālie rādītāji, ex ante novērtējot īstenojamās reformas un to ietekmi uz iedzīvotājiem.*** Nodarbinātības ***pamatnostādnes*** būtu ***jāizstrādā ciešā sadarbībā ar Eiropas Parlamentu un uz tām*** būtu jābalstās, izstrādājot Vienoto nodarbinātības ziņojumu, ko Padome un Eiropas Komisija ik gadu iesniedz Eiropadomei. ***Trīs nodarbinātības rādītāji — aktivitātes līmenis, jauniešu nodarbinātība un ilgtermiņa bezdarbs — nesen ir iekļauti makroekonomikas nelīdzsvarotības novērtēšanas procedūrā, un Eiropas Parlaments 2016. gada 25. februāra rezolūcijā^{1a} aicināja šos rādītājus noteikt par pietiekamiem, lai uzsāktu padziļinātu analīzi attiecīgajās dalībvalstīs, kuras rezultātā var tikt ierosinātas un piemērotas vēl citas ekonomikas, darba tirgus un sociālās reformas.***

---

^{1a} Pieņemtie teksti, P8_TA(2016)0058.

Grozījums Nr. 5

Lēmuma priekšlikums

4. apsvērums

Komisijas ierosinātais teksts

(4) Pārbaudot Kopīgajā nodarbinātības ziņojumā iekļautās dalībvalstu reformu programmas, kļūst skaidrs, ka dalībvalstīm arī turpmāk visi centieni būtu jāvelta šādām prioritārām jomām: palielināt līdzdalību darba tirgū un samazināt strukturālo bezdarbu, **veidot** kvalificētu darbaspēku, kas **reaģē** uz darba tirgus vajadzībām, un **veicināt nodarbinātības kvalitāti** un mūžizglītību, **uzlabot** izglītības un apmācības sistēmu sniegumu visos līmeņos, **palielināt** līdzdalību augstākajā izglītībā, **veicināt** sociālo iekļaušanu un **apkarot** nabadzību.

Grozījums

(4) Pārbaudot Kopīgajā nodarbinātības ziņojumā iekļautās dalībvalstu reformu programmas, kļūst skaidrs, ka dalībvalstīm **būtu jāņem vērā Eiropas Parlamenta ieteikumi attiecībā uz gada izaugsmes pētījumu, konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem un nodarbinātības pamatnostādņēm un** arī turpmāk visi centieni būtu jāvelta šādām prioritārām jomām: palielināt līdzdalību darba tirgū un samazināt strukturālo bezdarbu, **radot darbvietas, veidojot labi funkcionējošu, dinamisku un iekļaujošu darba tirgu un** kvalificētu darbaspēku, kas **spēj reaģēt** uz darba tirgus vajadzībām, un **veicinot pienācīgu darbviestu izveidi un** mūžizglītību, **uzlabojot** izglītības un apmācības sistēmu sniegumu visos līmeņos **un palielinot** līdzdalību augstākajā izglītībā, **veicinot** sociālo iekļaušanu un **saskaņojot ģimenes un profesionālās dzīves vajadzības, vēršoties pret visu veidu diskrimināciju un apkarojot** nabadzību, **jā īpaši bērnu nabadzību, kā arī uzlabojot novecojošās sabiedrības spējas.**

Grozījums Nr. 6

Lēmuma priekšlikums

6.a apsvērums (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

(6a) **Patlaban 120 miljoniem Savienības iedzīvotāju, kas ir aptuveni 25% no visiem Savienības iedzīvotājiem, draud nabadzība un sociālā atstumtība. Šī ārkārtas situācija, ko atspoguļo arī pastāvīgi lielais Savienības iedzīvotāju skaits, kuri ir bezdarbnieku, liek Komisijai pieņemt pasākumus, kuri mudinātu**

dalībvalstis izstrādāt valsts minimālo ienākumu shēmas, lai viņiem varētu nodrošināt cilvēka cienīgus dzīves apstākļus.

Grozījums Nr. 7

Lēmuma priekšlikums

1. pants – 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

Dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes, kas izklāstītas *Padomes 2015. gada 5. oktobra Lēmuma par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm*⁴ pielikumā, 2016. gadā paliek spēkā, un dalībvalstis tās ņem vērā savā nodarbinātības politikā.

---

⁴ *Padomes 2015. gada 5. oktobra Lēmums (ES) 2015/1848 par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm (OVL 268, 15.10.2015., 28. lpp.).*

Grozījums

Ar šo tiek pieņemtas dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes, kas izklāstītas pielikumā. Šīs pamatnostādnes dalībvalstis ņem vērā to nodarbinātības politikā un reformu programmās, par kurām ziņojumus iesniedz saskaņā ar LESD 148. panta 3. punktu.

Grozījums Nr. 8

Lēmuma priekšlikums

Pielikums (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

5. pamatnostādne. Palielināt pieprasījumu pēc darbaspēka

Dalībvalstīm sadarbībā ar reģionālajām un vietējām iestādēm būtu efektīvi un nekavējoties jārisina nopietnais bezdarba jautājums un jāsekmē investīcijas un jāinvestē ilgtspējīgu un kvalitatīvu darbvietu izveidē, jārisina riska grupu piekļuves jautājumi un jāsamazina šķēršļi, kas liedz uzņēmumiem pieņemt darbā visu prasmju līmeņu cilvēkus visos darba tirgus sektoros, tostarp samazinot birokrātiju un vienlaikus ievērojot darba un sociālos standartus, jāsekmē jaunatnes uzņēmējdarbība un jo īpaši jāatbalsta jaunu mikrouzņēmumu, mazo un vidējo

uzņēmumu izveide un izaugsme, lai paaugstinātu vīriešu un sieviešu nodarbinātības līmeni. Dalībvalstīm būtu aktīvi jāveicina cita starpā “zaļo, balto un zilo apkaklīšu” darbvietu izveide, kā arī sociālā ekonomika un sociālā inovācija.

Nodokļu slogs būtu jāpārorientē, darbaspēka aplikšanu ar nodokļiem aizstājot ar citiem nodokļu iekasēšanas veidiem, kuri mazākā mērā kaitē nodarbinātībai un izaugsmei, kā arī jāveido ieņēmumu politika, kas nodrošina pienācīgu sociālo aizsardzību, un izdevumi jānovirza uz publiskajām investīcijām, inovāciju un darbvietu izveidi. Darbaspēkam uzlikto nodokļu samazināšanā būtu jāorientējas uz attiecīgajiem nodokļu sloga elementiem, diskriminācijas mazināšanu, kā arī to šķēršļu un traucēkļu novēršanu, kuri kavē dalību darba tirgū, jo īpaši personām ar invaliditāti un no darba tirgus visvairāk attālinātajai sabiedrības daļai, vienlaikus ievērojot spēkā esošos darba standartus.

Lai radītu darbvietas un samazinātu nabadzību Savienībā, joprojām ir svarīgi izstrādāt politiku, kas nodrošinātu pienācīgu dzīves līmeni garantējošu atalgojumu. Tādēļ dalībvalstīm kopā ar sociālajiem partneriem būtu jāievēro un jāveicina tādu algu noteikšanas mehānismu izmantošana, kas nodrošina faktisko algu reaģēšanu uz ražīguma izmaiņām, palīdzot bez deflācijas spiediena veicināšanas koriģēt iepriekš radušās atšķirības. Minētajiem mehānismiem būtu jānodrošina pietiekami resursi pamatvajadzību apmierināšanai, ņemot vērā katrai valstij specifiskos nabadzības rādītājus. Šajā sakarā būtu pareizi jānovērtē prasmju un vietējo darba tirgus apstākļu atšķirības, lai nodrošinātu pienācīgam dzīves līmenim atbilstošu atalgojumu visā Savienībā. Nosakot minimālo algu saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi, dalībvalstīm un sociālajiem partneriem būtu jānodrošina tās atbilstība, kā arī jāņem vērā tās ietekme uz strādājošo personu nabadzību, mājaisimniecību

ienākumiem, kopējo pieprasījumu, darbvieta radīšanu un konkurētspēju.

Dalībvalstīm būtu jācenšas samazināt birokrātiju, lai atslogotu mazos un vidējos uzņēmumus, jo tie rada ievērojamu skaitu darbvieta.

6. pamatnostādne. Stiprināt darbaspēka pieejamību un prasmes

Dalībvalstīm būtu jāveicina ilgtspējīgs ražīgums un iespējas atrast kvalitatīvu darbu, pienācīgi nodrošinot atbilstīgas, izmantojamas un visiem pieejamas zināšanas un prasmes. Īpaši būtu jāpievēršas veselības aprūpei, sociālajiem pakalpojumiem un transporta pakalpojumiem, kurus ir skārusi vai vidējā termiņā skars darbaspēka nepietiekamība. Dalībvalstīm būtu jāveic efektīvas investīcijas augstas kvalitātes un iekļaujošas izglītības nodrošināšanā jau no agrīna vecuma un profesionālās apmācības sistēmās un paralēli jāuzlabo to efektivitāte un lietderība, lai paaugstinātu darbaspēka zinātības un prasmju līmeni, vienlaikus vairojot šo prasmju dažādību, kas aizvien digitālākās ekonomikas apstākļos tam ļautu labāk prognozēt strauji mainīgās vajadzības dinamiskajos darba tirgos un tām pielāgoties. Tādēļ ir jāņem vērā, ka aizvien lielākā skaitā profesiju arvien nozīmīgākas kļūst tādas vispārīgās prasmes kā saziņas prasmes.

Dalībvalstīm būtu jāveicina uzņēmējdarbība jauniešu vidū, inter alia, ieviešot izvēles kursus uzņēmējdarbībā un mudinot jauniešus veidot mācību uzņēmumus vidusskolās un koledžās. Dalībvalstīm sadarbībā ar vietējām un reģionālām iestādēm būtu jāstiprina centieni novērst to, ka jaunieši priekšlaicīgi pārtrauc mācības, radīt raitāku pāreju no izglītības un apmācības uz darba dzīvi, uzlabot augstas kvalitātes pieaugušo izglītības pieejamību visiem un novērst šķēršļus, kas ar to saistīti, īpaši pievēršoties augsta riska grupām un to vajadzībām un piedāvājot jaunu prasmju apguvi situācijās, kad darba zaudēšana un izmaiņas darba tirgū liek veikt aktīvu

reintegrāciju. Vienlaicīgi dalībvalstīm būtu jāīsteno aktīvas novecošanas stratēģijas, lai panāktu veselīgu nodarbinātību līdz pensionēšanās vecumam.

Nodrošinot aizvien mainīgajam darba tirgum nepieciešamo prasmju līmeni un atbalstot izglītību un apmācību, kā arī pieaugušo mācību programmas, dalībvalstīm būtu jāņem vērā, ka arī mazkvalificēts darbs ir nepieciešams un ka augsti kvalificētiem darba ņēmējiem ir plašākas iespējas atrast darbu nekā vidēji kvalificētiem un mazkvalificētiem darba ņēmējiem.

Visaptverošas politikas un investīciju prioritātei vajadzētu būt cenas ziņā pieņemamai un augstas kvalitātes pirmsskolas izglītībai un aprūpei, to apvienojot ar atbalstu ģimenēm un vecākiem un ar saskaņošanas pasākumiem, kas ļautu vecākiem labāk savienot darbu ar ģimenes dzīvi, novēršot mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu un palielinot jauniešu iespējas darba tirgū.

Vajadzētu efektīvi un nekavējoties atrisināt bezdarbu, jo īpaši ilgtermiņa un augstā reģionālā bezdarba, problēmu, kā arī to nepieļaut, izmantojot gan pieprasījuma, gan piedāvājuma puses pasākumus. Būtu jārisina problēma, ko rada ilgtermiņa bezdarbnieku skaits un prasmju neatbilstība līmenim un darba tirgus attīstībai, izmantojot visaptverošas un savstarpēji papildinošas stratēģijas, tostarp ilgtermiņa bezdarbniekiem sniedzot personalizētu un vajadzībām atbilstošu aktīvu atbalstu un atbilstošas sociālās aizsardzības formas, kas tiem palīdzētu apzināti un atbildīgā veidā atgriezties darba tirgū. Visaptveroši jārisina arī jautājums saistībā ar jaunatnes bezdarbu, īstenojot vispārēju jauniešu nodarbinātības stratēģiju. Tas nozīmē investēt nozarēs, kurās ir iespējams radīt kvalitatīvas darbvietas jauniešiem, un nodrošināt attiecīgajiem dalībniekiem, piemēram, jauniešu atbalsta dienestiem, izglītības un apmācību sniedzējiem, jaunatnes organizācijām un

valsts nodarbinātības dienestiem, nepieciešamos līdzekļus, lai tie varētu pilnībā un konsekventi īstenot savu valstu Jaunatnes garantijas īstenošanas plānus, un arī dalībvalstīm veiksmīgi apgūt pieejamos resursus. Būtu jāatvieglo pieeja finansējumam tiem, kuri izlemj uzsākt uzņēmējdarbību, uzlabojot piekļuvi informācijai, samazinot pārmērīgu birokrātiju un saskaņā ar valsts tiesību aktiem radot iespējas vairāku mēnešu bezdarbnieku pabalstu pārvērst par iepriekšēju iemaksu starta kapitālā pēc tam, kad ir iesniegts uzņēmējdarbības plāns.

Izstrādājot un īstenojot bezdarba novēršanas pasākumus, dalībvalstīm būtu jāņem vērā vietējās un reģionālās atšķirības un jāsadarbojas ar vietējiem nodarbinātības dienestiem.

Būtu jānovērš strukturālās nepilnības izglītības un apmācības sistēmās, lai nodrošinātu augstas kvalitātes mācību rezultātus un nepieļautu un novērstu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, un būtu jāveicina visaptveroša un augstas kvalitātes izglītība jau izglītošanās pašā sākumā un pēc tam. Tam nepieciešamas elastīgas un uz praksi vērstas izglītības sistēmas. Dalībvalstīm sadarbībā ar vietējām un reģionālām iestādēm būtu jāuzlabo iegūtās izglītības kvalitāte, padarot to pieejamu visiem, jāievieš un jāuzlabo vajadzībām pielāgotas duālās mācību programmas, uzlabojot profesionālo apmācību un pastāvošās sistēmas, piemēram, Europass, vienlaikus vajadzības gadījumā nodrošinot prasmju atbilstīgu atkārtotu apmācību un to prasmju atzīšanu, kas iegūtas ārpus formālās izglītības sistēmas. Būtu jāstiprina saikne starp izglītību un darba tirgu, vienlaikus nodrošinot, ka iegūtā izglītība ir pietiekami plaša, lai tās ieguvējiem būtu stingrs pamats būt nodarbinātiem visa mūža garumā.

Lai uzlabotu pāreju no apmācības uz darba dzīvi, dalībvalstīm savas apmācību sistēmas būtu labāk jāpielāgo darba tirgum. Jo īpaši saistībā ar digitalizāciju

un jaunajām tehnoloģijām svarīga ir “zaļā” nodarbinātība un veselības aprūpe.

Vēl vairāk jāsamazina diskriminācija darba tirgū, kā arī diskriminācija attiecībā uz piekļuvi darba tirgum, jo īpaši diskriminētām vai atstumtām grupām, piemēram, sievietēm, gados vecākiem darba ņēmējiem, jauniešiem, personām ar invaliditāti un legālajiem migrantiem. Darba tirgū būtu jānodrošina dzimumu līdztiesība, tostarp vienlīdzīga darba samaksa, pieejamība cenas ziņā pieņemamai un augstas kvalitātes pirmsskolas izglītībai un aprūpes pakalpojumiem, kā arī nepieciešamā elastība, lai novērstu to personu atstumtību, kuras ģimenes pienākumu dēļ ir pārtraukušas karjeru, piemēram, ģimenes locekļu aprūpētāji. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāatbloķē Direktīva par sievietēm uzņēmumu valdēs.

Šajā sakarā dalībvalstīm būtu jāņem vērā tas, ka rādītāji par jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (NEET), attiecībā uz sievietēm ir augstāki nekā vīriešiem un ka NEET fenomens galvenokārt ir saistīts ar jauniešu bezdarba līmeņa pieaugumu, bet arī ar to, ka ir palielinājies neaktīvo jauniešu skaits, kuri nav iesaistīti ne izglītībā, ne apmācībā.

Dalībvalstīm būtu pilnībā, efektīvi un iedarbīgi jāizmanto Eiropas Sociālā fonda un citu Savienības fondu atbalsts, lai apkarotu nabadzību, uzlabotu kvalitatīvu nodarbinātību, sociālo integrāciju, izglītību, valsts pārvaldi un sabiedriskos pakalpojumus. Būtu jāizmanto arī Eiropas Stratēģisko investīciju fonds un tā investīciju platformas, lai nodrošinātu kvalitatīvu darbvietu izveidi un prasmes, kas nepieciešamas darba ņēmējiem, lai Savienība varētu sekmīgi īstenot pāreju uz ilgtspējīgas izaugsmes modeli.

7. pamatnostādne. Sekmēt darba tirgu darbību

Dalībvalstīm būtu jāsamazina darba tirgus segmentācija, vēršoties pret nestabilu, nepietiekamu un nedeklarētu

darbu un „nulles stundu” darba līgumiem. Darba aizsardzības noteikumiem un iestādēm būtu jānodrošina piemērota vide, kas sekmē pieņemšanu darbā, vienlaikus piedāvājot atbilstošu aizsardzības līmeni gan jau nodarbinātām personām, gan darba meklētājiem un tiem, kas strādā saskaņā ar pagaidu, nepilna laika, netipiskiem darba līgumiem vai darba uzdevuma līgumiem, aktīvi iesaistot sociālos partnerus un veicinot kolektīvo līgumu izmantošanu. Būtu jānodrošina visiem pieejama kvalitatīva nodarbinātība attiecībā uz sociāli ekonomisko drošību, ilgumu, atbilstošu darba algu, tiesībām darba vietā, pienācīgiem darba apstākļiem (tostarp veselības aizsardzība un darba drošība), sociālās aizsardzības nodrošināšanu, dzimumu līdztiesību, izglītību un apmācības iespējām. Tādēļ ir jāveicina jauniešu iekļaušanās darba tirgū, ilgtermiņa bezdarbnieku reintegrācija un darba un privātās dzīves līdzsvars, nodrošinot cenu ziņā pieņemamus aprūpes pakalpojumus un modernizējot darba organizāciju. Visā Savienībā būtu jāveicina augšup vērsta darba apstākļu konverģence.

Piekluvei darba tirgum vajadzētu veicināt uzņēmējdarbību, ilgtspējīgu darbvietu radīšanu visos sektoros, tostarp videi draudzīgas nodarbinātības sektorā, kā arī sociālo aprūpi un inovāciju, lai vislabāk izmantotu darbinieku prasmes, veicinātu viņu attīstību visa mūža garumā un stimulētu darbinieku virzītu inovāciju.

Dalībvalstīm, saskaņā ar partnerības principu un valstu praksi veidojot un īstenojot attiecīgās reformas un politiku, būtu cieši jāiesaista valstu parlamenti, sociālie partneri, pilsoniskās sabiedrības organizācijas un reģionālās un vietējās iestādes, vienlaikus atbalstot un uzlabojot sociālā dialoga norisi un efektivitāti valsts līmenī, jo īpaši valstīs, kuras saskaras ar būtisku atalgojuma samazināšanos, ko radījusi nesenā darba tirgu ierobežojumu atcelšana un nepietiekamā koplīgumu slēgšana.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina aktīva darba tirgus politikas kvalitātes pamatstandarti, uzlabojot attiecīgos mērķus, mērķauditorijas sasniegšanu, tvērumu un mijiedarbību ar atbalsta, piemēram, sociālās drošības, pasākumiem. Ar šo politiku būtu jātiecas uzlabot darba tirgus pieejamību, stiprināt darba koplīgumus, sociālo dialogu un atbalstu ilgtspējīgām pārmainām darba tirgū, augsti kvalificētiem valsts nodarbinātības dienestiem sniedzot individualizētu atbalstu un īstenojot rezultātu novērtēšanas sistēmas.

Dalībvalstīm būtu arī jānodrošina, ka to sociālās aizsardzības sistēmas efektīvi mobilizē tos, kuri var piedalīties darba tirgū, un sniedz tiem attiecīgas iespējas, aizsargā tos, kuri (uz laiku) ir izstumti no darba tirgus un/vai nespēj piedalīties tajā, un palīdz iedzīvotājiem sagatavoties iespējamiem riskiem un mainīgajiem ekonomiskajiem un sociālajiem apstākļiem, investējot cilvēkkapitālā.

Dalībvalstīm kā viens no iespējamiem pasākumiem nabadzības mazināšanā un saskaņā ar valsts praksi būtu jāievieš minimālais ienākumu līmenis, kas atbilst attiecīgās dalībvalsts specifiskajai sociālekonomiskajai situācijai.

Dalībvalstīm būtu jāveicina iekļaujoši un visiem pieejami darba tirgi, kā arī jāveic efektīvi diskriminācijas novēršanas pasākumi.

Lai pilnībā izmantotu Eiropas darba tirgus potenciālu, būtu jānodrošina darba ņēmēju mobilitāte, kas ir viena no pamattiesībām un brīvprātīgas izvēles iespēja, tostarp uzlabojot pensiju un sociālās apdrošināšanas pabalstu pārvedamību un profesionālās kvalifikācijas efektīvu atzīšanu un prasmju validēšanu, kā arī birokrātijas un citu šķēršļu novēršanu. Vienlaikus dalībvalstīm būtu jānovērš valodas barjeras, uzlabojot attiecīgās apmācības sistēmas. Dalībvalstīm būtu arī pienācīgi jāizmanto EURES tīkls, lai veicinātu darbaspēka mobilitāti. Lai mazinātu intelektuālā darbaspēka emigrāciju un mudinātu mobilos darba ņēmējus

atgriezties, būtu jāinvestē reģionos, no kuriem notiek darbaspēka aizplūšana.

8. pamatnostādne. Izglītības un apmācības sistēmu kvalitātes un veikuma uzlabošana visos līmeņos

Dalībvalstīm būtu jāpiešķir prioritāte aprūpes un cenas ziņā pieņemamas, kvalitatīvas pirmsskolas izglītības pakalpojumu pieejamībai, jo gan aprūpe, gan pirmsskolas izglītība ir būtisks atbalsts darba tirgus dalībniekiem un veicina kopējā nodarbinātības līmeņa paaugstināšanos, vienlaikus palīdzot cilvēkiem veikt viņu pienākumus. Dalībvalstīm vajadzētu izstrādāt visaptverošu politikas un investīciju programmu, kas nepieciešama, lai nodrošinātu labāku atbalstu un saskaņošanas pasākumus ģimenēm un vecākiem, un kas ļautu vecākiem labāk savienot darbu ar ģimenes dzīvi, novēršot mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu un palielinot jauniešu iespējas darba tirgū.

9. pamatnostādne. Nodrošināt sociālo taisnīgumu, apkarot nabadzību un veicināt vienlīdzīgas iespējas

Dalībvalstīm sadarbībā ar vietējām un reģionālajām iestādēm būtu jāuzlabo sociālās aizsardzības sistēmas, ieviešot pamatstandartus, saskaņā ar kuriem var nodrošināt efektīvu, iedarbīgu un ilgtspējīgu aizsardzību visos mūža posmos, nodrošinot cilvēka cienīgu dzīvi, solidaritāti, piekļuvi sociālajam nodrošinājumam, sociālo tiesību pilnīgu ievērošanu, godīgumu un novēršot nevienlīdzību, kā arī aktīvu iekļaušanu, lai novērstu nabadzību, jo īpaši personām, kas ir izslēgtas no darba tirgus, un sabiedriski neaizsargātākajām grupām. Ir vajadzīga vienkāršāka, mērķtiecīgāka un vērienīgāka sociālā politika, tostarp cenas ziņā pieejama, augstas kvalitātes bērnu aprūpe un izglītība, efektīva apmācība un palīdzība darba atrašanās, atbalsts mājokļu jomā un visiem pieejama augstas kvalitātes veselības aprūpe, pamatpakalpojumu, piemēram, bankas konta un interneta pakalpojumu, pieejamība, un ir jārīkojas, lai novērstu

priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu un apkarotu galēju nabadzību, sociālo atstumtību un — plašākā mērā — visu veidu nabadzību. Īpaši apņēmīgi ir jāizskauž bērnu nabadzība.

Šajā nolūkā būtu jāizmanto dažādi savstarpēji papildinoši instrumenti, tostarp nodarbinātības aktivizācijas atbalsta pasākumi un ienākumu atbalsts, kas vērsti uz individuālām vajadzībām. Tādēļ katra dalībvalsts var lemt par to, vai noteikt minimālo ienākumu līmeni saskaņā ar valsts praksi un atbilstoši attiecīgās dalībvalsts specifiskajai sociālekonomiskajai situācijai. Sociālās aizsardzības sistēmas būtu jāveido tā, lai tās veicinātu pieejamību un aptvertu visas personas, nevienu nediskriminējot, veicinātu investīcijas cilvēkkapitālā un palīdzētu novērst un samazināt nabadzību un sociālo atstumtību un aizsargāt pret tām, kā arī pret citiem riskiem, piemēram, veselības vai darba zaudēšanas risku. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš bērniem, kuri dzīvo nabadzībā vecāku ilgstoša bezdarba dēļ.

Pensiju sistēmas būtu jāstrukturē tā, lai tīktu nodrošināta to ilgtspēja, drošība un atbilstība gan sievietēm, gan vīriešiem, stiprinot pensiju plānus un cenšoties nodrošināt pienācīgus pensiju ienākumus vismaz virs nabadzības līmeņa. Pensiju sistēmām būtu jānodrošina konsolidācija, pensiju uzkrāšanas sistēmu trīs pīlāru turpmāka attīstība un uzlabošana. Pensionēšanās vecuma saistīšana ar paredzamo mūža ilgumu nav vienīgais instruments, ar kura palīdzību var novērst sabiedrības novecošanas problēmu. Pensiju sistēmu reformās būtu cita starpā jāatspoguļo arī darba tirgus tendences, dzimstība, demogrāfiskā situācija, veselības aprūpes un labklājības situācija, darba apstākļi un ekonomiskās atkarības koeficients. Vislabākais veids, kā risināt novecošanas problēmu, ir palielināt kopējo nodarbinātības līmeni, cita starpā izmantojot sociālās investīcijas aktīvu vecumdienu jomā.

Dalībvalstīm būtu jāuzlabo veselības

aprūpes un ilgtermiņa aprūpes sistēmas un labklājības pakalpojumu kvalitāte, pieņemamība cenas ziņā, pieejamība, lietderība un efektivitāte, kā arī pienācīgi darba apstākļi ar to saistītajās nozarēs un vienlaikus jā saglabā šo sistēmu finansiālā stabilitāte, uzlabojot solidāro finansēšanu.

Dalībvalstīm būtu pilnvērtīgi jāizmanto Eiropas Sociālā fonda un citu Savienības fondu līdzekļi, lai apkarotu nabadzību, sociālo atstumtību un diskrimināciju, uzlabotu pieejamību personām ar invaliditāti, veicinātu sieviešu un vīriešu līdztiesību un uzlabotu valsts pārvaldi.

Stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķi, saskaņā ar kuriem dalībvalstis nosaka savus mērķus atbilstoši katras valsts sākotnējai situācijai un apstākļiem, ir izstrādāti nolūkā līdz 2020. gadam sieviešu un vīriešu nodarbinātību vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem paaugstināt līdz 75 %, skolu priekšlaicīgi pametušo īpatsvaru samazināt zem 10 %, palielināt 30–34 gadu vecu personu ar augstāko vai līdzvērtīgu izglītību īpatsvaru vismaz līdz 40 % un veicināt sociālo iekļaušanu, jo īpaši samazinot nabadzību un vismaz 20 miljoniem cilvēku palīdzot izkļūt no nabadzības un atstumtības apdraudējuma^{1a}.

---

^{1a} Iedzīvotāji tiek definēti kā noteikts personu skaits, kurām draud nabadzība un atstumtība pēc trim rādītājiem (nabadzības apdraudējums, materiāla nenodrošinātība un mājāsaimniecības, kuru visi darbspējīgie locekļi ir bez darba), tomēr dalībvalstīm tiek piešķirta rīcības brīvība noteikt savus valsts līmeņa mērķus, pamatojoties uz visatbilstošākajiem rādītājiem un ņemot vērā katras valsts apstākļus un prioritātes.